

แนวปฏิบัติที่ดีด้านพัฒนาระบบการบริหารของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง: เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะผู้จัดทำ:

- 3.1 ดร.วชิรวิชัย อธิธิธนาศุภวิชัย....
- 3.2 ผศ.ดร.ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ....
- 3.3 ผศ.ดร.สันติ อุณจะนำ.....
- 3.4 พระมหาประทีป เขมจารี.....
- 3.5 ดร.จิตรา อุณจะนำ....

หน่วยงาน/ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

1. ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ตั้งอยู่เลขที่ 128 หมู่ที่ 6 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000 โทร. 075-809128-9 เว็บไซต์ <http://www.ssc.mbu.ac.th>

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (มมร) เป็นสถาบันการศึกษา ที่ตั้งขึ้นโดยพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2436 ครั้นต่อมาในปี พ.ศ. 2489 ได้จัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาเรียกชื่อว่า “สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยวัตถุประสงค์ตามที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงตั้งไว้ 3 ประการ คือ

- (1) เพื่อเป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์
- (2) เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยา ซึ่งเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศแห่งกุลบุตรทั้งหลาย
- (3) เพื่อเป็นสถานที่จัดสั่งสอนพระพุทธศาสนา

จนถึง ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติ “มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” ให้เป็น **มหาวิทยาลัยของรัฐเป็นนิติบุคคล** (มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) เป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษา วิจัย ส่งเสริม และให้บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่ภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมถึงการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ขยายการศึกษาออกไปเปิดวิทยาเขต ในส่วนภูมิภาค รวม 7 วิทยาเขต 3 วิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้ก่อตั้งและเปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 มีสถานที่ตั้งอยู่ภายในวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งวิทยาเขตแห่งนี้ได้ดำเนินการก่อตั้งโดย **พระธรรมรัตโนภาส (ประดับ โอภาโส)** อดีตเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธรรมยุต) ได้เล็งเห็นว่า มีพระภิกษุ-สามเณรในส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนมาก ที่มีความประสงค์จะศึกษาเล่าเรียนในระดับอุดมศึกษา แต่ไม่สามารถเข้าไปศึกษาเล่าเรียนในกรุงเทพมหานครได้ เนื่องจากข้อจำกัด เรื่องการหาที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ ได้นั้นค่อนข้างลำบาก จึงได้ขอขยายวิทยาเขตออกมาตั้ง ณ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อันเป็นเมืองศูนย์กลางของภาคใต้ และได้นำเอาพระนามของพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ปฐมกษัตริย์ของเมืองนครศรีธรรมราชในอดีต และทรงเป็นผู้สร้างพระบรมธาตุเจดีย์อันเป็นปูชนียสถานสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช มาเป็นชื่อของวิทยาเขตเพื่อเป็นมงคลนาม ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ได้อนุมัติให้จัดตั้งเป็นวิทยาเขตเมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2535 ตามคำสั่งสภาการศึกษามหาวิทยาลัย ที่ 26/2535 ซึ่งทางวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ได้ผลิตบัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และระดับปริญญาเอกออกไปรับใช้พระพุทธศาสนาและสังคมมาแล้วเป็นจำนวนมาก

2. ที่มาและความสำคัญ

การให้คำปรึกษาเป็นบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ดูแลนักศึกษาต่างๆ ที่จะส่งผลให้ นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้อย่างสัมฤทธิ์ผลภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยจะต้องมีบทบาท ทั้งเป็นที่ปรึกษาเชิงวิชาการ และเป็นที่ปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนะแนว ด้วยการทำหน้าที่ช่วยเหลือ นักศึกษาให้สามารถคิดและตัดสินใจแก้ไข ปัญหาของตนเองได้ ด้วยการใช้เทคนิคของการสร้าง ความสัมพันธ์ และการสื่อสารความเข้าใจ ซึ่งขั้นตอนทั่วไปของการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การสำรวจปัญหา การระคับระคองจิตใจให้อารมณ์สงบ การกระตุ้นให้มองหาทางเลือกและประเมินข้อดีข้อเสีย การชี้แนะช่องทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การทดลองปฏิบัติ และท้ายที่สุดคือการติดตามผล ก่อนจะยุติการช่วยเหลือ ทั้งนี้การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น นอกจากเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา จะต้องมีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาแล้ว ควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ ตามปกติของวัยรุ่น รวมถึงพฤติกรรมอันเป็นปัญหาต่างๆ ที่พบบ่อยในวัยรุ่นยุคปัจจุบัน ที่สำคัญ เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาต้องทราบถึงแนวทางในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา ต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม งานแนะแนว กองพัฒนานักศึกษา สำนักงานรองอธิการบดี เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนในการ ดำเนินงานของการให้คำปรึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ซึ่งจะมีกระบวนการขั้นตอนที่ ซับซ้อน และหลายขั้นตอน ซึ่งผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติให้คำปรึกษา จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ แนวคิดพื้นฐาน ขั้นตอน และกระบวนการให้คำปรึกษา ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เนื้อหาสาระที่ เป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษา ข้อปฏิบัติในการให้คำปรึกษา รวมทั้งระบบการดูแลและช่วยเหลือ นักศึกษา การคัดกรอง และการให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่นักศึกษาในกรณีประสบปัญหาต่างๆ เพื่อ ช่วยเหลือให้นักศึกษาเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง ตระหนักในขอบเขตและความสามารถของตนเอง นักศึกษาสามารถรับผิดชอบตนเอง พึ่งตนเองได้ ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง และนักศึกษาได้ใช้ ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้นักศึกษามี ความสุขในการดำรงชีวิต และการศึกษาระหว่างการดำเนินการมักจะมีปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพราะหาก ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ส่งผลให้นักศึกษาอาจจะได้รับการให้คำปรึกษาและไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาอย่างถูกต้อง จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนมีความสนใจที่จะจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงาน เรื่อง การให้คำปรึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้อง และเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานเดียวกันสามารถปฏิบัติงาน ทดแทนกันได้ถูกต้อง

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานการให้คำปรึกษานักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช แทนกันได้
2. เพื่อให้การปฏิบัติงานการให้คำปรึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราชเป็นมาตรฐานเดียวกัน

4. แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

ขั้นการวางแผน (Plan)

การจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี เริ่มต้นจากการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการความรู้ ปีการศึกษา 2568 คณะกรรมการดำเนินการจัดการความรู้ ปีการศึกษา 2568 วิเคราะห์การจัดการความรู้โดยใช้แบบวิเคราะห์การจัดการความรู้ (KM-01) กรรมการและเลขานุการ จัดทำแบบสรุปการวิเคราะห์การจัดการความรู้ (KM-02) จัดทำแผนการจัดการความรู้ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช (KM-03) และมอบหมายให้ (1) ดร.วชิรวิษณุ อธิธนาศุภวิษณุ, ดร (2) ผศ.ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชต (3) ผศ.ดร.สันติ อุนจะนำ (4) พระมหาประทีน เขมจารี และ(5) ดร.จิตรา อุนจะนำ

ขั้นดำเนินการ (Do)

ระยะที่ 1 การเสาะหาความรู้ที่ต้องการ: ดร.วชิรวิษณุ อธิธนาศุภวิษณุ และคณะ ได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการดำเนินโครงการตามขั้นตอนตามระเบียบมหาวิทยาลัย จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ระยะที่ 2 การปรับปรุงและพัฒนาความรู้ให้เหมาะสม: ดร.วชิรวิษณุ อธิธนาศุภวิษณุ และคณะ ปรับปรุง และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่รวบรวมไว้ให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ระยะที่ 3 กระบวนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้: ดร.วชิรวิษณุ อธิธนาศุภวิษณุ และคณะ นำความรู้ที่ผ่านการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้จำนวน 5 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 วันศุกร์ 22 พฤศจิกายน 2568 เวลา 13.00-15.00 น. สาระสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์,เจ้าหน้าที่และนักศึกษา (2) บุคคลที่เกี่ยวข้อง และ (3) วิธีการวางแผนแก้ปัญหาให้นักศึกษา ครั้งที่ 2 วันศุกร์ที่ 29 พฤศจิกายน 2568 เวลา 13.00-15.00 น. สาระสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ (1) ทักษะการให้คำปรึกษา และ (2) แนวทางในการแก้ปัญหาและติดตามการให้คำปรึกษา ครั้งที่ 3 วันศุกร์ที่ 20 ธันวาคม 2568 เวลา 13.00-15.00 น. สาระสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยแต่ละท่านก็ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาซึ่งภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนของสถานอุดมศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องมีคือการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้นักศึกษาให้คิดและตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเองได้ โดยผู้ให้คำปรึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์ที่อาศัยสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและ ผู้รับคำปรึกษาเป็นอันดับแรก และผู้ให้คำปรึกษาต้องมีทักษะต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือและเอื้ออำนวยในการให้คำปรึกษาได้แก่ หลักการทางด้านจิตวิทยา การสื่อสาร ความเข้าใจปัญหา และมีความรู้สึก อยากช่วยเหลือรวมถึงต้องมีลักษณะส่วนบุคคลดังนี้

- 1) อธิษฐานของการเป็นมิตร มองโลกในแง่บวก
- 2) มีความอดทน ใจเย็น เป็นผู้รับฟังที่ดี
- 3) ใช้คำพูดเหมาะสม น้ำเสียงมีความอ่อนโยน และต้องเก็บรักษาทุกเรื่องราวเป็นลับ
- 4) มีความสามารถในการจับอารมณ์และความรู้สึก ตลอดจนเป็นคนสังเกต
- 5) มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น
- 6) บุคลิกภาพมีความน่าเชื่อถือ

ครั้งที่ 4 วันพุธ ที่ 8 มกราคม 2569 เวลา 13.00-15.00 น. สาระสำคัญที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) สรุปพื้นฐานในการให้คำปรึกษา (2) แนวทางในการปฏิบัติการให้คำปรึกษา และ (3) แบบฟอร์มในการให้คำปรึกษา และครั้งที่ 5 วันพุธที่ 22 มกราคม 2569 เวลา 13.00-15.00 น. สาระสำคัญ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ปัญหาต่าง ๆ ที่นักศึกษาเข้ามาขอคำปรึกษา และ (2) แนวทางในการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดีเรื่อง เรื่อง เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี

ขั้นตอนติดตามประเมินผล และนำผลไปพัฒนา (Check-Act)

เนื่องจากการจัดการความรู้เรื่อง เทคนิคการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งมีขั้นตอนในการดำเนินการขอคำปรึกษาและมีแบบฟอร์มในขอคำปรึกษาเพื่อช่วยให้นักศึกษาที่มีปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาเองได้หรือบางคนไม่สามารถแก้ปัญหาได้พร้อมทั้งประเมินผลว่าการแก้ปัญหาของนักศึกษาได้ผลอย่างไร

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคศกราช ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจและบริบทของมหาวิทยาลัย ถือว่ากระบวนการการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษานั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการคำปรึกษา โดยการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้นักศึกษาได้ปรึกษาเรื่องต่าง ๆ

ปัจจัยภายนอก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคศกราช ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา โดยที่นักศึกษาแต่ละสถาบันก็จะร่วมกันคิดและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กัน จึงทำให้ปัญหาบางอย่างลดลง

6. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

1. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้นักศึกษาปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นจึงต้องจัดทำขั้นตอนในการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษา

2. นักศึกษาบางท่านไม่กล้ามาปรึกษาเรื่องต่าง ๆ ดังนั้นทางอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องสร้างความคุ้นเคยให้นักศึกษาและแสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่อนักศึกษา

7. ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

1. การจัดทำคู่มือและขั้นตอนการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปริญญาตรีที่ถูกต้องพร้อมทั้งจัดทำประกาศในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

2. ประกาศแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงขั้นตอนการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาปริญญาตรีได้ถูกต้องตามระเบียบมหาวิทยาลัยต่อไป